

METSÄREPPU

havaintoja ja luokittelua

Etsi -leikki

Aarteet alustalla - Kymmenen kysymystä

Luonnon esineiden ikäjärjestys

Jotain vihreää, jotain viimevuotista ja jotain vielä vanhempaa

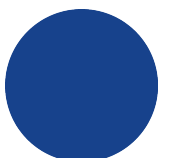
Mikä ei kuulu joukkoon?

Yksi tuttu ja yksi tuntematon kasvi

Hae minulle metsätähti

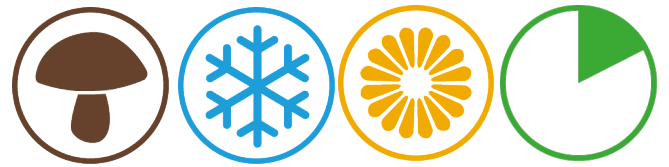
Lintujen tarkkailu

Lajintuntemusta: MURR!

Etsi! -leikki AI, YM, MA

koko ryhmä

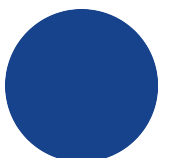

Etsitään pienintä käpyä, suurinta vaahteran lehteä, keltaisinta haavan lehteä, pisintä voikukkaa, punaisinta kiveä jne.

Tehtävä sopii koko retken mittaiseksi, jolloin ”voittaja” selviää vasta lopuksi. Kilpailu ei kuitenkaan ole tehtävässä tärkeää, vaan eri laatujen havainnointi. Löydetyistä luonnonesineistä voidaan tehdä yhteinen kokoelma ja kuvata se kyseisen laatusanan kanssa.

Etsimisen voi myös toteuttaa antamalla etsintään lyhyen ajan (esim. kaksi minuuttia), jos ryhmä tarvitsee liikuntaa ja lämpöä. Mukaan ottamisen sijaan leikkikehotus voi silloin olla Kosketa! Esim. Kosketa kuusta, haapaa, suurta kiveä...

Aarteet alustalla YM, AI

koko ryhmä
valkoiset liinat

Sopivassa metsäpaikassa jokainen saa muutaman minuutin etsiä ympäristöstä omasta mielestään kiinnostavan aarteen, jonka voi ottaa mukaan. Ennen aarteenetsintää on syytä käydä läpi, mitä jokamiehen oikeuksien mukaan maastosta saa ja mitä ei saa ottaa. Aarteet tuodaan yhdessä tutkittavaksi valkoiselle liinalle. Keskustellaan löydöistä.

Aarteita tarkastelemalla voidaan pohtia paikan olemusta ja luontotyyppiä. Tällöin tehtävää voi suunnata niin, että etsitään jotain paikan luonnossa tyypillistä. Aarteita voi myös luokitella erilaisiin ryhmiin ja ryhmitellä ne yhdessä keksittyjen luokitteluperusteiden mukaan eri alustoille.

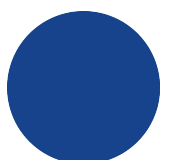

Kymmenen kysymystä YM, AI

puolet luokasta tai pienryhmä

Tutkitaan ryhmässä liinalla olevia aarteita. Kaksi oppilasta valitsee yhdessä muilta salaa yhden esillä olevista esineistä. Muut koettavat selvittää mahdollisimman vähillä kysymyksillä, mikä aarre on kyseessä. Aarteen valinneet voivat vastata kysymyksiin vain kyllä tai ei (tai emme tiedä).

Lähde: Att lära in ute – övningar i bakfickan

Luonnon esineiden ikäjärjestys

YM

pareittain tai pienryhmissä
valkoiset liinat alustaksi

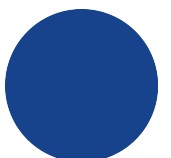
Sopii hyvin jatkotehtäväksi, kun on kerätty kiinnostavia asioita luonnosta.

Ryhmä järjestää esimerkiksi viisi ympäristöstä löytynyttä luonnon esinettä ikäjärjestykseen valkoiselle liinalle. Tarkistetaan tehtävä viereisen ryhmän kanssa ja perustellaan järjestys muille.

Voidaan myös koettaa laittaa kaikki näytteet ikäjärjestykseen tai mietitään mikä löydöistä on kaikkein vanhin.

Keskustellaan luonnon kiertokulusta, erilaisista aikajänteistä (esim. kivien synty, puun tai kasvin kasvu) ja iän määrittämisestä.

**Jotain vihreää,
jotain viimevuotista
ja jotain vielä vanhempaa** YM
pareittain tai pienryhmissä
(*munakennot keräämiseen*)

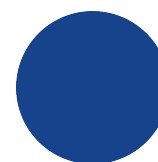

Tehtävä johdattaa miettimään luonnon kiertokulkua ja vuodenaikojen sykliä. Etsitään sovitulta alueelta:

- 1) Jotain aivan uutta tuoretta (kevällä kasvun alettua) TAI aina vihreää (syksyllä tai talvella)
- 2) Jotain viime kasvukaudella kasvanutta (vuodenajasta riippuen edellisen kesän vielä vihreitä tai kuihtuneita kasveja, talven jälkeen pudonneita lehtiä, osin jo hajonneita)
- 3) Jotain jonka arvelee tai päättelee olevan vielä vanhempaa

Löydöt esitellään vierusparille, niistä otetaan kuvat myöhemmin tutkittavaksi tai kootaan ne näyttelyksi kolmelle valkoiselle alustalle (uudet/viimevuotiset ja vanhemmat). Keskustellaan ja pohditaan: Ollaanko löytöjen iästä samaa mieltä? Mistä voi päätellä jonkin olevan tuoretta tai vanhaa? Mikä luonnossa on pysyvintä, mikä muuttuvaa? Osataanko kaikkein vanhimmat näytteet (esim. vanhat puun oksat, jäkälät, kivet) laittaa ikäjärjestykseen?

Millaista tietoa saatiin kasvien kasvusta ja talvehtimisestä? Mitä kasvit tarvitsevat kasvaakseen? Mitä hyötyä kasvien maatumisesta on?

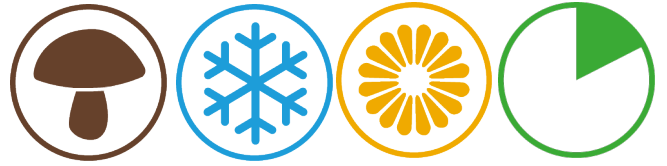
Mikä ei kuulu joukkoon?

YM, AI, MA

luokittelutehtävä

vastavuoroisesti pienryhmissä

valkoinen liina ja 2 punaista villanarua/ryhmä

Sopii hyvin jatkotehtäväksi, kun on kerätty kiinnostavia asioita luonnosta.

Liina jaetaan naruilla (tai oksilla) nelikentäksi.

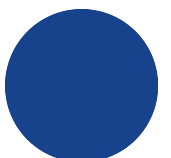
Ensimmäisen esimerkkitehtävän antaa opettaja.

Jokaiseen ruutuun asetetaan yksi luonnonesine siten, että kolmella esineistä on jokin yhdistävä tekijä (esim. väri, muoto, kasviryhmä, löytyy tai ei löydy koulun pihalta jne.).

Tehtävänä on päätellä, mikä neljästä asiasta ei kuulu joukkoon ja millä perusteella. Keskustellaan luokitteluperusteista. Esimerkiksi: kivi, kaarna, jäkälä, puunkappale (eloton kivi ei kuulu joukkoon, muut ovat elollisia – vai onko kuollut puunkappale eloton?)

Ryhmät keksivät toisilleen Mikä ei kuulu joukkoon? -tehtäviä. Tehtävä voi olla myös keksiä perustelu, kun oikea vastaus tiedetään: Kivi ei kuulu joukkoon, miksi?

Lähde: Att lärä in ute svenska

Yksi tuttu ja yksi tuntematon kasvi YM, AI

koko ryhmä tai puolet luokasta

kaksi isoa valkoista liinaa/ryhmä, kasvilajikortit, (luupit)

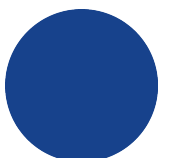
Tavoitteena kannustaa lajintuntemukseen ja herättää kiinnostus luonnon havainnointiin.

Aluksi kierretään sovitulla alueella tutkimassa kasveja. Jokaisen tehtävänä on hakea yksi ennestään tuttu ja yksi kiinnostava itselle tuntematon kasvi.

Asetellaan toiselle liinalle löydetyt tutut ja toiselle tuntemattomat kasvit. Havainnoidaan onko liinoilla samoja kasveja? Siirretään kaikki jonkun tunnistamat kasvit tuttujen liinalle ja käydään läpi niiden nimet. Lisätään nimiä lajikorteilla tai tyhjään korttipohjaan kirjoittamalla. Keskustellaan mistä tunnet tutun kasvin?

Koetetaan keksiä jokaiselle tuntemattomalle sitä kuvaava nimi. Mistä tuntemattoman kasvin voisi tuntea? Voidaan käydä läpi kasvien osia ja pohtia niiden ulkonäköä eri vuodenaikoina.

Lopuksi sopii kasvien osien tutkiminen luupilla. Erityisen mielenkiintoista on tutustua tuttuihin kasveihin kuten mustikkaan tai nokkoseen (jos uskaltaa) lähemmin.

Hae minulle metsätähti

YM, LI

lajintuntemuskilpailu pienryhmissä

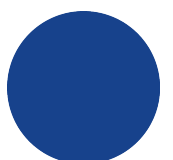
sopivat lajikortit (8-16 kpl) taskulokerikossa, valkoinen liina kasvinäytteille

Ennen leikkiä on syytä käydä läpi kasvinäytteiden keruutapa, ettei leikkialueen kasvillisuutta tuhota leikkiessä. Kasvista riittää pieni, tunnistettava näyte ilman juuria.

Asetellaan esille etukäteen valitut lähimaastosta löytyvien kasvilajien lajikortit. Kilpaillaan näiden lajien tunnistamisessa ja kasvupaikkojen löytämisessä. Taskulokerikossa voi olla toisella puolella helppoja lajeja, joista aloitetaan ja niiden löydyttyä käännetään esiin toiselta puolelta vaikeammat.

Jokainen ryhmä keksii oman kutsuhuudon (esim. Tilulii!), jolla ryhmä kutsutaan kasaan, kun joku ryhmän jäsen on löytänyt lajin. Kun koko ryhmä on koossa kasvupaikalla, ryhmä saa ottaa kasvinäytteen. Kasvin nopeimmin löytänyt ja lokerikon luona päivystävälle ohjaajalle esittänyt ryhmä saa kyseisen lajikortin.

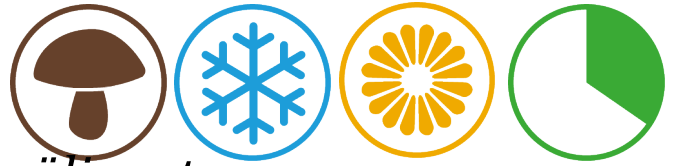
Lopuksi kasvin löytänyt ryhmä esittelee kasvin ja sen tuntomerkit. Kierretään tutustumassa kasvupaikkoihin löytäjien johdolla. Kenen tahansa ryhmästä tulee osata viedä luokka kasvin kasvupaikalle.

Lintujen tarkkailu YM

pienryhmät

lajikortit, kiikarit, muistiinpanovälineet

Hajaannutaan pienryhmissä havainnoimaan ja tarkkailemaan lintuja sovitulla alueella. Aluksi voidaan yhdessä käydä läpi vuodenaikaan tyypillisiä linnun ääniä (esim. keväällä peippo) ja katsoa todennäköisesti havaittavia lajeja lajikorteista.

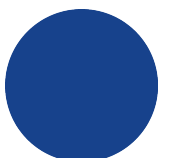
Ryhmät kirjoittavat muistiin tietoja linnuista, joita näkevät ja millaisia linnun ääniä kuulevat.

Havaituista linnuista kirjataan ylös: Mitä lintu teki (esim. lensi, käveli, ui, söi)? Missä se oli (oksalla, puun rungolla, maassa, ilmassa)? Miltä se näytti (esim. iso, pieni, kirjava, pitkäpyrstöinen, töyhtöpäinen, räpyläjalkainen)?

Tuntomerkkien perusteella voidaan keksiä linnulle sopiva nimi tai miettiä mikä laji voisi olla.

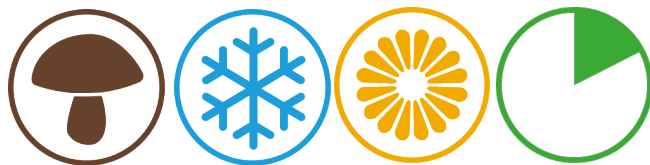
Esiin laitetuista lintukorteista (vaikka pyykkipojilla matonkudendarulle puiden väliin) ryhmä voi käydä katsomassa, mitä lajeja arvelee havainneensa. Havaitut linnut etsitään joukosta ja siirretään eri kohtaan koko ryhmän katsottavaksi. Ovatko muut ryhmät tehneet samoja havaintoja? Mietitään yhdessä, millaiset linnut viihtyvät tässä paikassa.

Vesilintujen tarkkailussa lajikortit ovat erityisen käteviä, sillä uivat sorsalinnut ja lokit pysyvät usein varsin hyvin paikallaan.

MURR! YM

koko ryhmä tai pienryhmät
*kerättyjä kasvinäytteitä
alustalla tai lajikortit*

Lajintuntemusta edistävä leikki!

Lajit tai lajikortit asetellaan esiin alustalle ryhmän nähtäville. Yksi tai pari leikkijää poistuu lajien luota ja ryhmä sopii sillä aikaa yhdessä, mikä lajeista on hurja MURR! (tai KRAAK!, AARGH!, HUI! tai mitä lapset keksivätkään), johon pelikierrros loppuu.

Kauempana ollut leikkijä palaa ja alkaa esimerkiksi kepillä osoittamalla arvuutella esillä olevia lajeja. Muut toistavat kuuluvasti yhteen ääneen osoitettujen lajien nimet, kunnes vastaan tulee yhdessä sovittu laji ja kaikki huutavat MURR! Kyselijää vaihdetaan tai leikki loppuu.

Toiminnallisemmassa versiossa nimiä luetelleet lähtevät MURR! huudon jälkeen karkuun ja kyselijä tai kyselijät koettavat ottaa heitä kiinni. Kiinni jääneistä tulee seuraavat kyselijät ja muut palaavat valitsemaan uuden MURR!in.

Kun leikissä olleet lajit osataan sujuvasti, voidaan lajeja tai kortteja vaihtaa.

Lähde: Att lärä ute – övningar i bakfickan, Burr!

